

ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

www.iph.mk

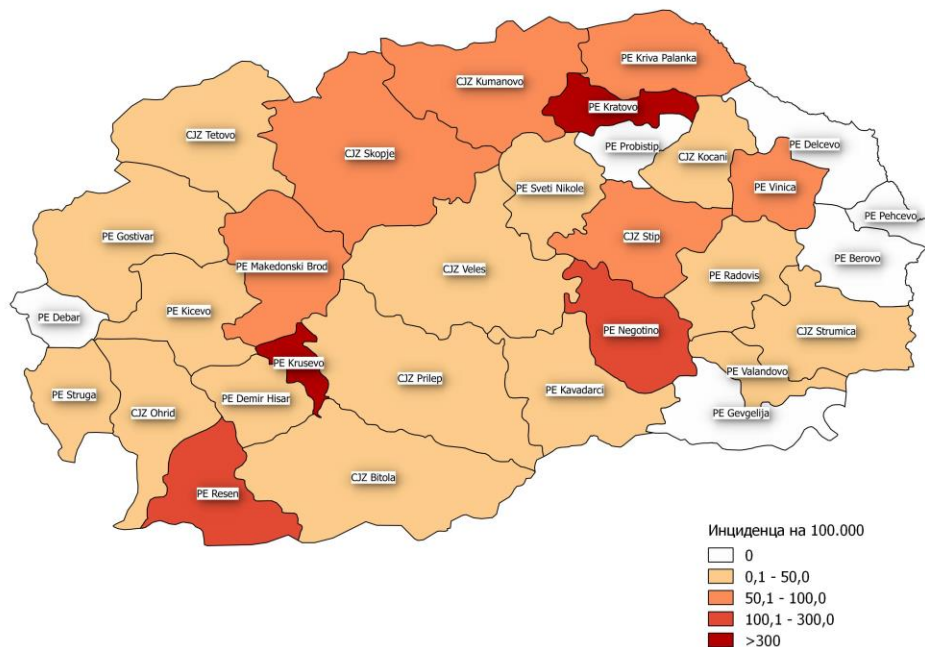
Ул. "50 Дивизија" бр.6, 1000 СКОПЈЕ

Тел: 02 3 125 044, 3 223 033; Факс: 02 3 223 354

ОДДЕЛ ЗА ЕПИДЕМИОЛОГИЈА НА ЗАРАЗНИ ЗАБОЛУВАЊА

БИЛТЕН

за движењето на акутните заразни заболувања во Република Северна Македонија
во месец **септември, 2024**

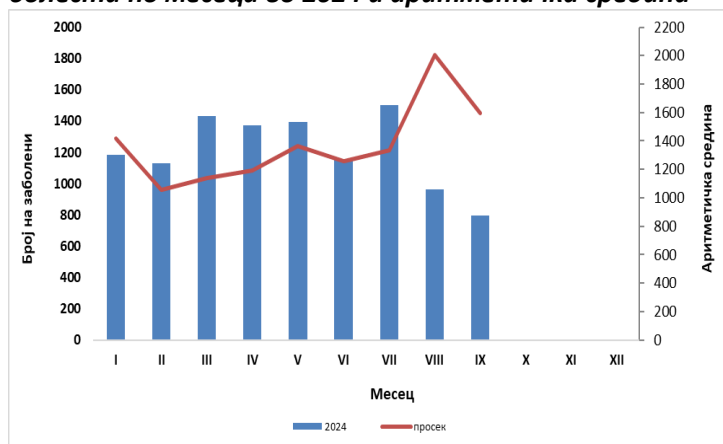
Скопје, 14.10.2024

Во текот на месец септември 2024 година, до ИЈЗ, пристигнати се пријави за вкупно **796** заболени лица од акутни заразни заболувања (без КОВИД-19, грип, туберкулоза, СИДА, АФП и хронични носителства на хепатит Б и Ц и ХИВ) во Република Северна Македонија, со вкупна инциденца од **43,3** на **100.000** жители.

Вкупниот број на пријавени лица во месец септември е за 17,2% помал во однос на претходниот месец август 2024 година (n=961). Во однос на месец септември 2023 година (n=883) се регистрира намалување на пријавените лица од акутни заразни заболувања за 9,9%, додека во однос на аритметичката средина за десетгодишниот период (n=1.593), се регистрира намалување од 50,0%. (Графикон 1)

Во вкупниот број на заболени во 2024 година, регистрираните случаи во месец септември учествуваат со 7,3%. Кумулативниот број на пријавените во 2024 (n=10.916) е за 15,0% поголем во однос на кумулативата за истиот период во 2023 година (n=9.493).

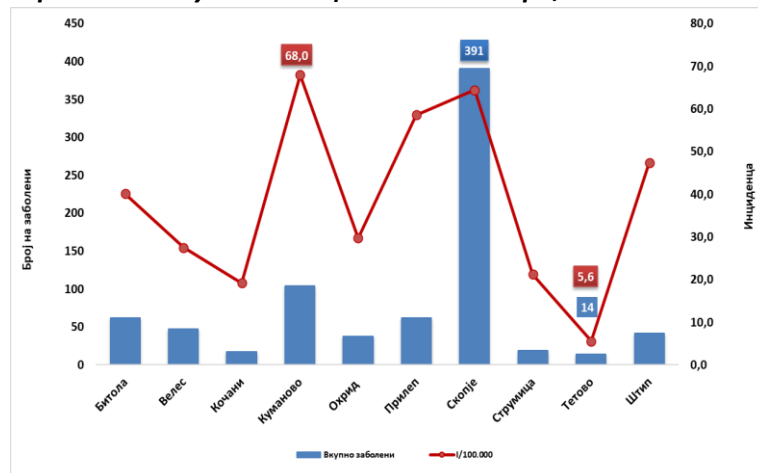
Графикон 1. Број на пријавени лица со заразни болести по месеци во 2024 и аритметичка средина

Најголем број акутни заразни заболувања на ниво на ЦЈЗ во септември е пријавен на територија на ЦЈЗ Скопје (n=391; 49,1%), а најмал број е пријавен во ЦЈЗ Тетово (n=14; 1,8%). (Графикон 2)

Највисока инциденца на 100.000 жители на ниво на ЦЈЗ во септември е регистрирана на територијата на ЦЈЗ Куманово (I=68,0/100.000), а најниска е инциденца во ЦЈЗ Тетово (5,6/100.000). (Графикон 2)

Графикон 2: Број на пријавени и инциденца од акутни заразни заболувања по ЦЈЗ во септември, 2024 година

Највисока инциденца на 100.000 жители на ниво на ПЕ е регистрирана на територијата на Крушево (I=357,8/100.000), Кратово (I=344,6/100.000) и Ресен (I=201,8/100.000), а во месец септември, шест ПЕ не доставија пријави за заразна болест до ИЈЗ од територијата што ја покриваат (Гевгелија, Берово, Делчево, Пехчево, Дебар и Пробиштип) (Табела 1 во Прилог, Картограм).

Десетте најчесто пријавувани акутни заразни заболувања во септември учествуваат со 99,0% во вкупниот број на заболени во месецот и бележат инциденца од 42,9/100.000 жители. (Табела 1)

Табела 1: Десет најчесто пријавувани акутни заразни заболувања во септември, 2024 година

Заболување	Број	I/100.000
Ентероколитиси	436	23,7
Овчи сипаници	172	9,4
Голема кашлица	65	3,5
Бактериски алиментарни инфекции и интоксикации	38	2,1
Салмонелози	30	1,6
Шуга	30	1,6
Вирусен хепатитис Б	11	0,6
Инфективна моноклеоза	2	0,1
Скарлатина	2	0,1
Вирусен енцефалитис	2	0,1
Вкупно	788	42,9

Првите две најчести заразни заболувања (ентероколити и овчи сипаници), учествуваат со 76,4% во вкупниот број на заболени, а со 77,2% во десетте најчесто пријавени акутни заразни заболувања во месец септември 2024 година.

Во септември, **најчесто** регистрирано акутно заразно заболување се **ентероколитите** со вкупно 436 пријавени лица. Во вкупниот број на заболени во месецот учествуваат со 54,8%, а во групата на 10 најчести заразни заболувања - со 55,3%.

Во однос на претходниот месец август 2024 година (n=570), се регистрира намалување на бројот на пријавени од ентероколити за 23,5%, како и во однос на месец септември 2023 година (n=530) за 17,7%. И во однос на аритметичката средина за последниот десетгодишен период (n=1.211) се регистрира намалување од 64,0%.

Во вкупниот број на регистрирани ентероколити во 2024 (n=3.079), пријавените случаи во септември учествуваат со 14,2%. Во вкупниот број на регистрирани акутни заразни заболувања во 2024 (n=10.916), ентероколитите учествуваат со 28,2%.

Кумулативниот број на заболени од ентероколити во 2024 (n=3.079) е за 25,4% поголем во однос на кумулативната за истиот период во 2023 (n=2.455).

На второ место по број на пријавени заболени во месец септември се **овчите сипаници**, со 172 случаи. Во вкупниот број на заболени во месецот учествуваат со 21,6%, а во групата на десетте најчести заразни заболувања - со 21,8%.

Во однос на претходниот месец август 2024 година (n=200), се регистрира намалување за 14,0%, а во однос на месец септември 2023 година (n=209) се регистрира намалување од 17,7%. Во однос на аритметичката средина за десетгодишниот период (n=170) се регистрира зголемување од 1,2%.

Во вкупниот број на пријавени овчи сипаници во 2024 (n=5.522), бројот на заболени во септември учествува со 3,1%. Во вкупниот број на регистрирани акутни заразни заболувања во 2024 (n=10.916), учеството на овчите сипаници е 50,6%.

Кумулативниот број на пријавени овчи сипаници во 2024 (n=5.522) е намален за 7,9% во однос на кумулативната за истиот период во 2023 (n=5.994).

Во однос на поделбата на **акутните заразни заболувања по групи** во септември, најголем број (n=505) припаѓаат на **цревни заболувања** (63,4%; I=27,5/100.000) (*Графикон 3*). Од нив, најголем број, (n=436; 86,3%) и инциденца (I=23,7/100.000), се пријавите за ентероколити. Пријавени се и 38 случаи на бактериски алиментарни инфекции и интоксикации (I=2,1/100.000), 30 случаи на салмонелози и еден случај на џардијаза.

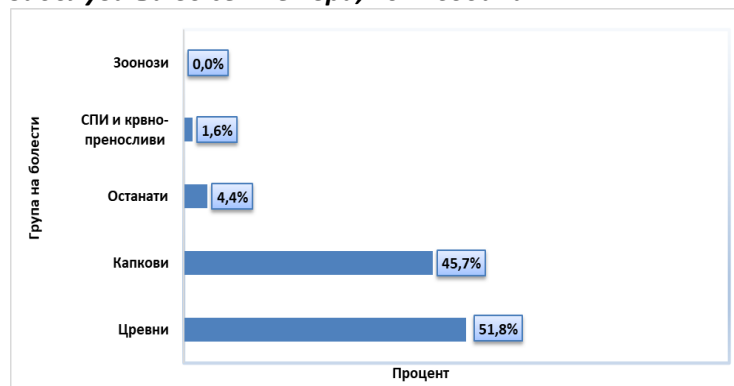
Во месец септември, пријавени се 243 случаи (30,5% од вкупниот број на пријави) на заболени од групата на **капкови заболувања** (*Графикон 3*), со инциденца од 13,2/100.000. Од нив, најголем број, (n=172; 70,8%) и инциденца (I=9,4/100.000) се пријавите за овчи сипаници. Во оваа група се пријавени и 65 случаи на голема кашлица, по два случаи на инфективна мононуклеоза и скарлатина, и по еден случај на легионерска болест и мали сипаници.

Во групата на **сексуално и крвно преносливи инфекции** (без ХИВ/СИДА) се регистрирани 13 заболени лица (1,6%; I=0,7/100.000) (*Графикон 3*), и тоа пријавени се 11 случаи на вирусен хепатитис Б, и по еден случај на сифилис и инфекции со хламидија. (*Табела 1 во Прилог*).

Во групата на **зоонози**, во септември, не е регистриран случај.

Во групата на **останати акутни заразни заболувања**, во септември се регистрирани 35 случаи (4,4%; I=1,9/100.000) (*Графикон 3*). Од нив, најголем дел се шуга (n=30; 85,7%), по два случаи на вирусен менингитис и вирусен енцефалитис (предизвикани од West Nile вирусот (WNV) и докажани во Вирусолошката лабораторија при ИЈЗ) и еден случај на бактериски менингитис.

Графикон 3: Структура на заболени по групи на заболувања во септември, 2024 година

СОСТОЈБА СО ХИВ ВО Р.С. МАКЕДОНИЈА

Во текот на месец септември, пријавени се три случаи потврдени на ХИВ и два на СИДА, сите од машки пол, кои припаѓаат на возрастната група од 20-49 години. (Табела 3 во Прилог)

Согласно постоечката евиденција на пријавени случаи (заклучно со 30.09.2024), кумулативниот број на лица регистрирани со ХИВ/СИДА во Р. Северна Македонија, за периодот 1987–2024, изнесува 680, а од нив, согласно податоците со кои располага ИЈЗ:

- 131 лице починале,
- 545 лица живеат со ХИВ/СИДА.

ВАКЦИНО-ПРЕВЕНТАБИЛНИ ЗАБОЛУВАЊА

Во однос на вакцино-превентабилните болести, во месец септември 2024 се регистрирани 77 случаи со инциденца од 4,2/100.000 жители. (Табела 2 во Прилог).

Регистрирани се 11 случаи на вирусен хепатитис Б кои според возраста, не подлежат на имунизација согласно Календарот за задолжителна имунизација во РСМ и не се вакцинирани. Дијагнозата е потврдена лабораториски.

Во текот на септември, регистриран е случај на мали сипаници на територијата на ЦЈЗ Скопје. Станува збор за 12-годишно дете од с. Долно Коњаре, општина Петровец. Детето не вакцинирано со МРП вакцина. Заболувањето е потврдено со серолошко и молекуларно (PCR) испитување во Лабораторијата за вирусологија и молекуларна дијагностика при ИЈЗ.

Во вкупниот број на пријавените случаи на вакцино-превентабилни болести, **84,4% се случаи на голема кашлица (n=65)**, како резултат на тековната епидемија на територијата на град Скопје, Куманово и Тетово.

Во текот на месец септември, регистрирани се случаи на територија на 8 ЦЈЗ/ПЕ низ државата. Подетални неделни информации, за состојбата со голема кашлица во државата, се достапни на веб-страницата на ИЈЗ - <https://www.iph.mk/>.

СОСТОЈБАТА СО КОВИД-19 ВО Р.С. МАКЕДОНИЈА

Во Р. Северна Македонија во текот на месец септември, пријавени се вкупно 288 случаи на КОВИД-19 ($I=15,7/100.000$).

Во однос на претходниот месец август 2024 ($n=678$), се регистрира налување на бројот на пријавени од КОВИД-19 за 2,3 пати, како и во однос на месец септември 2023 ($n=855$) каде намалувањето изнесува 3 пати.

Од заболените во септември 2024, најголем број ($n=181$) се пријавени од Скопје, а највисока инциденца ($63,5/100.000$) се регистрира во Охрид.

Во текот на месецот регистрирани се пет починати лица асоцирани со КОВИД-19, сите од возрастната група над 60 години.

Најголем број на заболени ($n=130$; 45,1%) се регистрирани од возрастната група над 60 години.

Во лабораториите во кои се спроведува молекуларно и антигенско тестирање за присуство на SARS-CoV-2, во текот на месец септември, се тестирани вкупно 1.462 материјали за 32,9% помалку во однос на минатиот месец ($n=2.179$).

Од почетокот на пандемијата, заклучно со 30.09.2024, пријавени се вкупно 351.992 потврдени случаи на КОВИД-19 ($I=19.164,2/100.000$) и 10.003 смртни случаи ($Mt= 544,6/100.000$; $CFR=2,8\%$).

ЕПИДЕМИИ

Во текот на месец септември, до Институтот за јавно здравје **пристигнати се две пријави на алиментарни епидемии, и двете пријавени од ЦЈЗ Скопје.**

На 13.09.2024, ЦЈЗ Скопје пријави епидемија на алиментарна токсоинфекција на територијата на град Скопје. Епидемијата е пријавена со 18 заболени лица, од кои еден бил хоспитализирани, сите консумирале храна подготвена во ист објект. ЦЈЗ Скопје во соработка со АХВ и ДСЗИ изврши санитарно-хигиенски и епидемиолошки увид во објектот во кој била подготвувана храната. Земени се материјали за микробиолошка анализа: од мостри храна и брисеви од работни површини, а вработените се упатени на вонреден санитарен преглед.

Од страна ЦЈЗ Скопје предложени се соодветни санитарно-хигиенски и против епидемиски мерки. Објектот беше затворен се до добивање на негативни резултати од земените материјали. Епидемијата е одјавена на 20.09.2024.

На 27.09.2024, ЦЈЗ Скопје пријави епидемија на алиментарна интоксикација на територијата на град Скопје. Во епидемијата се регистрирани 7 заболени лица. ЦЈЗ Скопје во соработка со ИЈЗ, АХВ и ДСЗИ изврши санитарно-хигиенски и епидемиолошки увид во кујната во која била подготвувана храната. Земени се материјали за микробиолошка анализа: од мостри храна, брисеви од работни површини, брисеви од раце, нос и грло од вработените во кујната.

Од страна ЦЈЗ Скопје предложени се соодветни санитарно-хигиенски и против епидемиски мерки. Кујната е затворена од страна на ДСЗИ и АХВ до добивање на негативни резултати. Во една од мострите храна е докажано присуство на ентеротоксин на *Staphylococcus aureus*. Епидемијата е одјавена на 09.10.2024

СМРТНИ СЛУЧАИ

Во текот на месец септември, **пријавени се два смртни случаи од акутно заразно заболување** (без КОВИД-19, грип, туберкулоза, СИДА, АФП и хронични носителства на хепатит Б и Ц и ХИВ).

Првиот регистриран смртен случај во месец септември е од бактериски менингит. Се работи за 74-годишно женско лице од Тетово. Пациентот бил хоспитализиран во КБ Тетово на 02.09.2024, а потоа заради влошување на состојбата префрлен на КИБФС и починал на 08.09.2023 година, во болнички услови. Кај пациентот, покрај основната болест, регистриран е и коморбидитет.

Вториот регистриран смртен случај е од енцефалитис предизвикан од West Nile вирусот (WNV). Се работи за 78-годишно машко лице од Кочани кај кое симптомите на заболувањето започнале на 09.09.2024 година, а во КИБФС бил хоспитализиран следниот ден. Со серолошко испитување е докажано присуство на антитела кон причинителот - WNV во вирусолошката лабораторија при ИЈЗ. Починал на 16.09.2024 година на КИБФС.

ЛАБОРАТОРИСКИ ИЗОЛИРАНИ ИЛИ НА ДРУГ НАЧИН ДОКАЖАНИ ПРИЧИНТЕЛИ НА ЗАРАЗНИ ЗАБОЛУВАЊА И РЕЗИСТЕНЦИЈА НА АНТИБИОТИЦИ

Во текот на месец септември, 2024 година во ИЈЗ се пристигнати 931 Пријава за изолиран-докажан причинител на заразна болест и резистенција на антибиотици (Табела 4 во прилог).

Пријави се добиени од микробиолошките лаборатории од териториите на десетте ЦЈЗ. Најголем број пристигнати пријави се од лабораториите кои се наоѓаат на територијата на ЦЈЗ Скопје (n=695; 74,7%) и ЦЈЗ Куманово (n=113; 12,1%). (Табела 4 во Прилог).

Најчесто пријавувани причинители во месец септември се: *MRSA* (n=251; 27.0%), *HPV* (n=80; 8.6%) и *Bordetella pertussis* (n=70; 7.5%), *Salmonella enteritidis*(n=70; 7.5%).

Во однос на пријавите за резистенција на антибиотици, регистрирана е резистенција само за *MRSA*.

Во однос на лабораториите кои пријавуваат резистенција, пријавите се од микробиолошките лаборатории на територијата на ЦЈЗ Битола, ЦЈЗ Скопје, ЦЈЗ Куманово, ЦЈЗ Струмица и ЦЈЗ Прилеп.

БОЛЕСТИ КОИ СЕ РЕГИСТРИРААТ КАЈ СТРАНКИ ДРЖАВЈАНИ

Во текот на месец септември, пристигнати се 10 пријави за заразни заболувања кај странски државјани кои престојувале во Република Северна Македонија.

Регистрирани се 4 случаи на бактериски алиментарни инфекции и интоксикации, по два случаи на салмонелози и голема кашлица, и по еден случај на ентероколитис и мононуклеоза.

Во текот на 2024 година, регистрирани се 78 пријави за акутни заразни заболувања кај странски државјани. И тоа, 31 пријава на ентероколитис, 18 пријави за бактериски алиментарни инфекции и интоксикации, 10 пријави за салмонелози, 9 пријави за голема кашлица, по 3 пријави за шуга и овчи сипаници, две пријави за инфективна мононуклеоза и по една пријава за шигелоза и вирусен хепатитис Б.

Според земјата од која доаѓаат, 14 лица се од Косово, 11 од Германија, 9 од Турција, 7 од Австрија и Швајцарија, по 6 од Белгија и Србија, по 3 од Словенија и Италија, 2 од Холандија и по еден од САД, Шведска, Хрватска, Норвешка, Франција, Унгарија, Кипар, Романија, БиХ и Црна Гора.

***Оддел за епидемиологија на заразни заболувања
Институт за јавно здравје на РСМ***